

Betreft: Overleg aanwijzing monument complex Rigtersbleek / Goolkate, Goolkatenweg 65
Datum: 14 december 2021

Aanwezigen:

Bart Buijs	Voorzitter
Jacco Vromen	Monumentendeskundige, lid monumentencommissie Enschede
Tom Temmink	Monumentendeskundige, lid monumentencommissie Enschede
Anneke Coops	Landschapsdeskundige, lid monumentencommissie Enschede
Stephanie Haumann	Secretaris monumentencommissie
Anja Hesselink - Weevers	Monumentenloket Gemeente Enschede
Susan van Wijk	Juridisch adviseur Gemeente Enschede
Jan Breteler	Vertegenwoordiger Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker
Willem Fhij	Vertegenwoordiger Stichting Cultureel Erfgoed Enschede

De aanvraag voor de aanwijzing tot gemeentelijk monument betreft een onderdeel van de voormalige textielfabriek Rigtersbleek en bestaat uit twee grote meerlaagse gebouwen die verbonden zijn door een omvangrijk hallencomplex. De aanvraag is door drie erfgoedverenigingen, de Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker, de Stichting Cultureel Erfgoed Enschede en de Erfgoedvereniging Heemschut, bij de raad en het college van de gemeente Enschede ingediend. Het complex is tot circa 1960 in bedrijf geweest als onderdeel van de Enschedese textielindustrie. Daarna heeft het bedrijf Roberine het complex gebruikt.

Aanleiding van de aanvraag is het vertrek van het bedrijf Roberine uit het industriële complex en de verkoop van het complex aan een nieuwe eigenaar. De aanvrager geeft aan dat het personeel van de fabriek goed voor de gebouwen en de bijzondere interieuronderdelen zorgde. Nu het complex door de nieuwe eigenaar wordt herontwikkeld en in de tussentijd waarschijnlijk tijdelijk verhuurd zal worden als bedrijfsgebouw is het van belang om het waardevolle complex en het interieur adequaat te beschermen.

De panden zijn ontworpen in zakelijk traditionele baksteenarchitectuur met een strenge geleiding, siermetselwerk en ritmisch geplaatste uniforme vensters en werden van 1922 tot 1925 gebouwd. De aanvrager geeft aan dat het complex een van de eerste gebouwen van de Britse architect Sidney Stott in Nederland is. De textielfamilie Van Heek koos voor deze architect omdat hij veel aandacht aan brandpreventie besteedde en een nieuwe brandveilige bouwmethodiek had ontwikkeld, de zogenaamde "Fireproof Flooring-Technik". De architect Sidney Stott was ook een voorloper op het gebied van de technologische ontwikkeling van gebouwen voor de textielindustrie.

De commissie is van mening dat het Rigtersbleek-complex een zeer bijzonder en uniek complex is. Zij onderkent de hoge cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarde van het complex binnen het ensemble van het gehele Rigtersbleek complex, samen met de bijbehorende sportvelden en het gebouw van de sportvereniging. Daarnaast kan het Rigtersbleek-complex gepositioneerd worden in een grotere door de textielindustrie gevormde context waarvan het zuidelijk gelegen fabriekscomplex van de Spinnerij Oosterveld en de noordelijk gelegen arbeiderswijk West-Indië deel uitmaken.

Op architectonisch niveau vertellen de gebouwen het verhaal van de textielgeschiedenis in Enschede. Dit verhaal wordt zowel door de architectuur van de gebouwen als ook door het industriële interieur van binnen uit verteld. Het vakmanschap dat uit veel exterieur- en interieurdetails blijkt is zeer waardevol.

Voor de aanwijzing tot gemeentelijk monument heeft de commissie een aantal vragen en aanbevelingen:

- Door de snelheid van het samenstellen van de aanvraag zijn er verschillende losse documenten verstrekt. De commissie verzoekt de aanvrager om de relevante informatie te bundelen in een bouwhistorisch onderzoek.
- In een bouwhistorisch onderzoek dient de ruimtelijke en stedenbouwkundige samenhang benoemd te worden. Naast het ensemble van panden van het Rigtersbleek-complex maken ook de sportvelden en de sportvereniging deel uitmaken van het complex. Daarnaast kan een relatie gelegd worden met het fabriekscomplex van de Spinnerij Oosterveld ten zuiden van het Rigtersbleek-complex en de noordelijk gelegen arbeiderswijk West-Indië.
- Er wordt aandacht gevraagd voor de chronologie van het Rigtersbleek-complex en de bouwgeschiedenis ervan.
- Er wordt geadviseerd om het hallencomplex zorgvuldig te onderzoeken op historische bouwdelen. Het is mogelijk dat achter de nieuwere bouwdelen van de hallen nog oude structuren aanwezig zijn. Op historische foto's zijn hier sheddaken te zien. Wellicht is een deel van deze sheddaken overbouwd tijdens de bouw van het hallencomplex. Dit dient onderzocht te worden.
- Het bouwhistorische onderzoek zal als onderlegger voor de toekomstige ontwikkeling dienen. Het wordt daarom aangeraden om ook van binnen uit ruimtelijke sequenties te benoemen en te waarderen. Dit in relatie tot een herontwikkeling met eventuele perceellering in kleinere delen en het kiezen voor geschikte gebruiksfuncties voor de verschillende bouwdelen.

Conclusie: De monumentencommissie is verheugd over de voorliggende aanvraag en acht deze kansrijk. Zij adviseert om de verschillende losse documenten te bundelen in een bouwhistorisch onderzoek en de door de commissie benoemde aanbevelingen in het onderzoek op te nemen.

Namens de monumentencommissie Enschede,

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Bart Buijs', with a stylized, flowing script.

Bart Buijs
Voorzitter monumentencommissie